

Igrajo
Brin **ŽAN KOPRIVNIK** k. g.
Kristina **TJAŠA ŽELEZNIK**
Andrej **LOTOS VINCENC ŠPAROVEC**
Anže **JURE HENIGMAN**
Žan **BORIS KERČ**
Mojca **BERNARDA OMAN**
France **UROŠ FÜRST** k. g./**GAŠPER TIČ**
Polona **MIRJAM KORBAR ŽLAJPAH**
Ida **MIA SKRBINAC** k. g.
Na posnetku:
Neža **VIKTORIJA BENCIK EMERŠIČ**

mestno gledališče ljubljansko 2016/2017

Gledališki list Mestnega gledališča ljubljanskega
Letnik LXVII, sezona 2016/2017, številka 10/2
Izdaja Mestno gledališče ljubljansko
© 2017 Mestno gledališče ljubljansko

Za izdajatelja Barbara Hieng Samobor
Urednice Alenka Klabus Vesel, Eva Mahkovic, Petra Pogorevc, Ira Ratej
To številko je uredila Eva Mahkovic
Lektor Martin Vrtačnik
Avtor fotografij Peter Giodani
Oblikovalka Mojca Višner

Tisk Matformat, d. o. o.
Naklada 400 izvodov
Ljubljana, Slovenija, april 2017

Po 13. točki prvega odstavka 42. člena
ZDDV-1 davek ni obračunan.

Ustanoviteljica
Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA
MESTO/CITY
OF/LITTE
RA...
ZELENA
METROPOLITAN

United Nations
Educational, Scientific and
Cultural Organization

LJUBLJANA
MESTO/CITY
OF/LITTE
RA...
ZELENA
METROPOLITAN
Designated
UNESCO Creative City
in 2015

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO SEZONA 2016/2017 MALA SCENA

Nejc Gazvoda **VRANJA VRATA**

Gledališka nadaljevanka
Krstna uprizoritev

Epizoda 2

Premiera 6. aprila 2017

Slavnostna premiera 11. in 12. maja 2017

Režiser in scenograf **ALEKSANDAR POPOVSKI**
Dramaturginja **EVA MAHKOVIC**
Kostumografka **JELENA PROKOVIČ**
Avtor glasbe **LAREN POLIČ ZDRAVIČ**
Lektor **MARTIN VRTAČNIK**
Oblikovalec svetlobe **ANDREJ KOLEŽNIK**
Asistent režiserja **NEJC GAZVODA**
Asistentka dramaturginje (študijsko) **LEJLA ŠVABIČ**
Asistentka kostumografke **NELI ŠTRUKELJ**

Avtorja posnetkov sta **Miha Kačič** (kamera) in **Andrej Avanzo**, Perfo (montaža). Obema se zahvaljujemo.
Najavno in odjavno špico je oblikoval **Mihael Aleksander Mahkovic**.

Vodja predstave **Nina Štritof**
Tehnični vodja **Janez Koleša**
Vodja scenske izvedbe **Matej Sinjur**
Vodji tehničnih ekip **Roman Benda** in **Branko Tica**
Vodja tonskih tehnikov **Sašo Dragaš**
Vodja osvetljevalcev **Andrej Koležnik**
Vodja frizerk **Jelka Leben**
Vodja garderoberk **Angelina Karimovič**
Rekviziterja **Sašo Ržek** in **Borut Šrenk**

Sceno so izdelali pod vodstvom mojstra **Vlada Janca** in kostume pod vodstvom mojstric
Irene Tomažin in **Branke Spruk** v delavnicah MGL.

Iza Strehar

SLOJ ZA DELOM

Smo nekje na podeželju, nekje v Sloveniji. Ne poznamo točne lokacije. Glede na poreklo avtorja teksta, Nejca Gazvode, mogoče nekje na Dolenjskem. Torej je poštni predal osem tisoč in še nekaj stotic, desetic in mogoče kakšna enica ali dve. Vemo, da je kraj tako majhen in zahojen, da ima samo eno beznico, v kateri se zbirajo pijanci in drugi odpadniki. Ta beznica se imenuje Pri palčku. Vemo tudi, da ima ta kraj trgovino Hofer, kar pomeni, da kraj spet ni tako zelo majhen. Po definiciji ima vas do tri tisoč prebivalcev. Torej kraj dogajanja poimenujmo vas. Predstavljamo si tudi, da jim nekako uspe imeti vsako noč polno luno, ki s svojo svetlobo poudarja skrivnostnost.

Ampak fizične lastnosti vasi nas pravzaprav ne zanimajo pretirano. Bolj nas zanima atmosfera te vasi, ki nas povsem posrka vase. Gre za vas brez folklore, katere duša že nekaj časa umira. Verjetno je nekje sredi vasi tudi cerkev. Za lastno zabavo recimo, da je njena zavetnica Sveta Katarina, ki je zavetnica zdrave pameti. V tej cerkvi so bili najverjetneje vsi krščeni, mogoče so celo prejeli sveto obhajilo, a za tem nikoli več prišli k maši. Mladina se zbira na parkirišču pred Hoferjem, kjer se kratkočasi s popivanjem, kajenjem in vožnjo z vozički. Očitno nimajo drugih primernih prostorov za druženje. Večina mladih je tako ali tako pobegnila ali pa pristala na drogah. Vilma, Brinova starejša sestra, nam pove, da je večina fantov njene generacije zapitih, samih, potrebnih in besnih. Če bi čez kakšno desetletje ali dve Ida ali Neža govorili o fantih svoje generacije, bi verjetno ponovili iste besede. Vtis imamo, da so prebivalci te vasi tako psihološko ranjeni in destruktivni, da so svojemu sočloveku sposobni narediti absolutno kar koli – brez preizpraševanja ali samorefleksije, kakšne posledice lahko prinesejo njihova dejanja. In to je odličen nastavek za štiridelno gledališko nadaljevanko.

Televizijske serije se navadno dogajajo na majhnih oz. omejenih prostorih. *Twin Peaks* v manjšem mestu, prav tako *Deadwood*, *Razočarane gospodinje* ali *Fargo*, priljubljena lokacija je tudi zapor, kot npr. v *Ozu*, podjetje kot v *Oglaševalcih* ali *Pod rušo ...* Razlogi niso zgolj produkcijske narave – manj lokacij, manj denarja. Če ima lik omejen prostor in omejeno količino ljudi za interakcijo, je večja verjetnost, da nehote pristane v patoloških odnosih, saj ima manj manevrskega prostora za svojo osebno rast, razvoj in delovanje. Takšne patološke, psihološko ranjene osebe imajo v seriji več prostora kot v celovečerni formi, saj lahko njihovo osebnost spoznavamo, analiziramo in luščimo plast za plastjo kot čebulo iz epizode v epizodo.

V filmih nas bolj pritegne osebnostni razvoj likov, iskanje njihove arhetipske zgodbe, kako bodo reagirali in ali se bodo spremenili. V seriji nas bolj pritegne razkrivanje lika do obisti, do njegovih najtemnejših plati in najbolj potlačenih travm. Vedno, kadar mislimo, da lik že dokončno poznamo, da so nam ustvarjalci pokazali »zadnji sloj čebule«, nas lahko vseeno presenetijo in odluščijo še en sloj. Zaradi tega so lahko serije bolj naravne oz. bližje realnemu življenju kot filmi. Pri filmu ali

dramatiki je skoraj vedno potrebna določena mera karikiranja oz. poenostavljene psihologije. Ustvarjalec nima toliko prostora, da bi pojasnjeval, kako, zakaj in na koliko načinov ni vse črno-belo in kako belo ni vedno belo, črno ne črno, sploh pa bi bilo vse skupaj v resničnem življenju najverjetneje kakšne druge barve. Določene situacije in like je treba v klasični celovečerni formi poenostaviti, saj bi drugače trpela zgodba oz. sporočilo. Serija te omejitve nima. Lik je lahko postavljen v več situacij, dobi več preizkušenj in tako spozna več svojih omejitev in plati. Z vsakim delom razreši oz. odreši del sebe, ampak v kvalitetni seriji z vsako odrešitvijo pride tudi novo prekletstvo in z vsako težavo ali travmo, ki odplava, priplava nekaj še bolj gnilega, kar se je skrivalo še globlje v notranjosti njega ali njegovega bližnjega.

V *Sopranovih* imamo Sopranove, v *Pod rušo* Fisherjeve, v *Odbiti rodbini* Bluthe, v *Prevzetnosti in pristranosti* Bennete in v *Igri prestolov*¹ Lannisterje, Starke, Targaryene in mnoge druge. Disfunkcionalne družine so vedno zanimiv predmet obravnave, saj njihove zgodbe, spori in potlačene zamere trajajo tudi po desetletja, včasih se celo prenašajo iz generacije v generacijo. Kri ni voda, družinskemu članu preprosto ne moreš ubežati, saj s tem bežiš tudi pred sabo, in slej ko prej si se prisiljen soočiti z njim in tako s samim seboj. V *Vranjih vratih* imamo Žakljeve, ki na prvi pogled delujejo normalno. France je pater familias, ki skrbi za finance, njegova žena Mojca pa si dneve polni z izbiranjem cvetne dekoracije; in ker je France tako dober, skrbi tudi za ženino alkoholično sestro Polono. France in Mojca imata dve hčerki, Ido in Nežo. Obe sta bili v preteklosti nekoliko problematični, ampak tako ali tako imajo vsi najstniki svojo »uporniško fazo«, čez katero morajo, da se lahko nato ustalijo, si najdejo redne službe in ustvarijo družine. Ida svoje faze še ni zaključila, vsi upajo, da bo kmalu, Neža pa naj bi bila z Anžetom na dobri poti do tja, dokler nenadoma ne izgine.

Nežino izginotje privede v dogajanje nov lik – policistko Kristino. Če je dogajanje prepričljivo, gledalec dojema svet, ki mu je predstavljen, kot njegov in normalen, se ne sprašuje, ali kaj ni v redu. Šele ko je v ta svet vpeljan nov lik, gledalec prične preko perspektive novega lika, ki ta svet šele spoznava, videti odklone, napake in iluzije poznanega sveta. Z novim likom pričnejo padati okostnjaki iz vseh možnih omar in kredenc.

Se nadaljuje ...

Literatura

Komel, Mirt, 2012: *Twin Peaks in postmodernizem: kava, pita, sova, škrat*. Ljubljana: Slovenska kinoteka.

Krečič, Jela, in Novak, Ivana, 2011: *Proti koncu: sodobna TV serija in serialnost*. Ljubljana: Slovenska kinoteka.

Bjørneboe, Jens, 1999: *Moment of freedom*. Norwich: Norvik press.

¹ Naslovi serij v izvorniku: *The Sopranos*, *Six Feet Under*, *Arrested Development*, *Pride and Prejudice* in *Game of Thrones*.

